

ÖZEL DURUMLARDA DİYABET YÖNETİMİ

Pre, per ve postoperatuvar diyabet yönetimi

Prof. Dr. Nevin DİNÇÇAĞ

İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi

İç Hastalıkları Anabilim Dalı

Endokrinoloji ve Metabolizma Hastalıkları Bilim Dalı

Vaka -1 : 27 yaşımda, 8 yıllık Tip 1 diyabetli, erkek

- Bazal-bolüs insülin tedavi rejimi uyguluyor.
- A1C düzeyi %8.2
- Bir süre önce abseleşen 20 yaş dişi lokal anestezi altında çekilecek.

Ne önerirsiniz??

Vaka-2: 22 yaşıında, 8 yıllık Tip 1 diyabetli, 38 haftalık gebe

- CSII (pompa tedavisi) uyguluyor. Doğum sezeryen ile gerçekleştirilecek

- A1C düzeyi % 6.9

Ne önerirsiniz??

Vaka-3 : 42 yaşında, 10 yıllık Tip 2 diyabetli, kadın

- Komplikasyon yok
- Gliclazid ve metformin kullanıyor.
- A1C %7.2
- Diş çekimi yapılacak

Ne önerirsiniz??

Vaka-4: 65 yaşımda, 11 yıllık Tip 2 diyabetli, erkek

- Repaglinid ve metformin kullanıyor.
- A1C %9.5
- Elektif şartlarda kolesistektomi yapılacak.

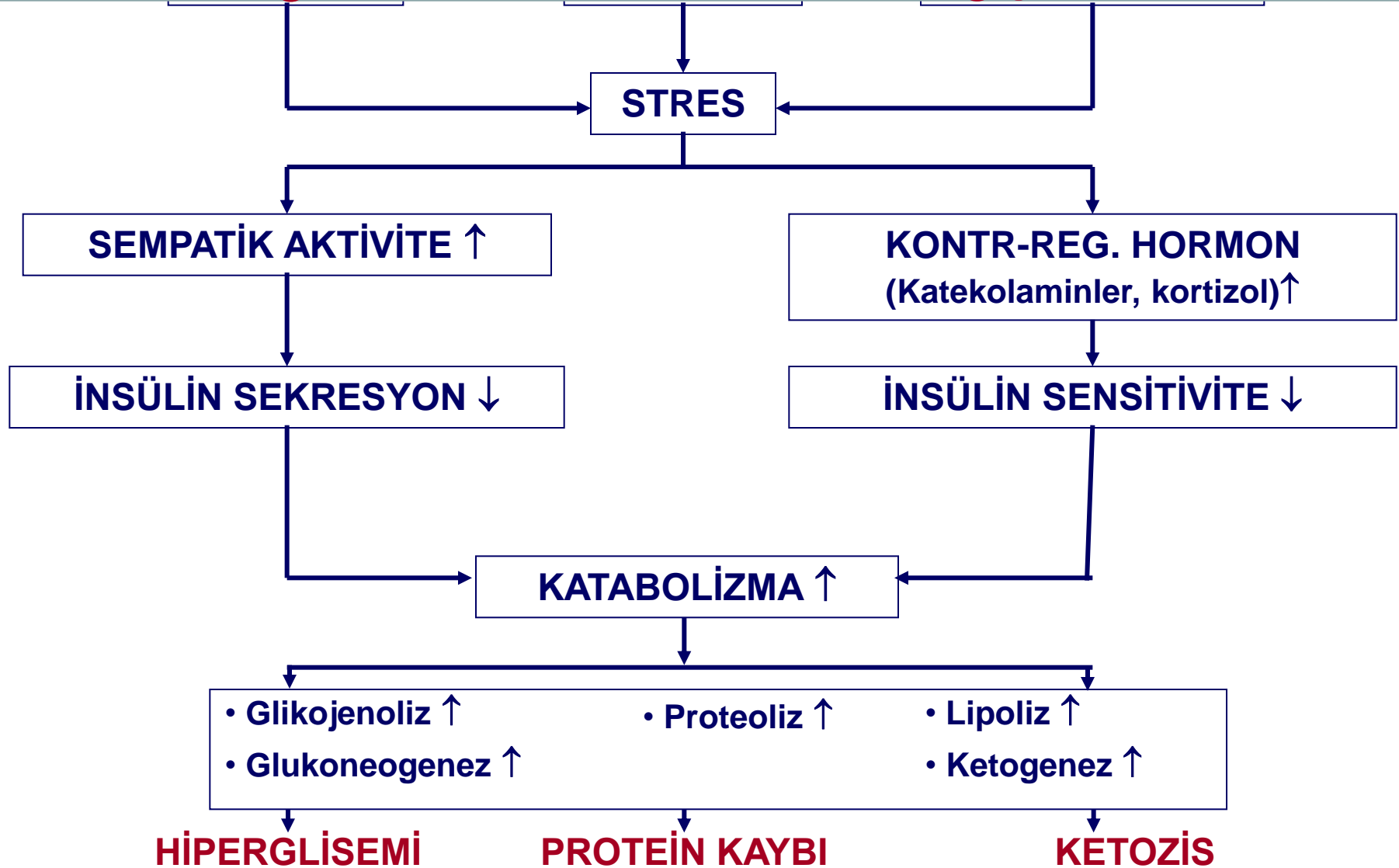
Ne önerirsiniz??

Vaka-5: 75 yaşında, 21 yıllık tip 2 diyabetli kadın

- Günde 2 doz hazır karışım (70/30) insülin uyguluyor.
- A1C : %7.5
- 5 gün önce mide Ca nedeniyle gastrektomi ve anastomoz yapılmış.
- Postop. 2. gün total parenteral nutrisyona (TPN) geçilmiş.

Glukoz kontrolünü sürdürmek için ne yapalım?

Cerrahi girişim, doğaya aykırı bir durumdur.
Bir dizi metabolik karışıklığa yol açarak normal
glukoz metabolizmasını değiştirir

CERRAHİ

KANAMA

TRAVMA

İNFEKSİYON

STRES

SEMPATİK AKTİVİTE ↑

KONTR-REG. HORMON
(Katekolaminler, kortizol) ↑

İNSÜLİN SEKRESYON ↓

İNSÜLİN SENSİTİVİTE ↓

DİYABET

- İnsülin eksikliği
- İnsülin direnci.

KATABOLİZMA ↑

PEROP. AÇLIK

- Glikojenoliz ↑
- Glukoneogenez ↑

• Proteoliz ↑

- Lipoliz ↑
- Ketogenez ↑

HİPERGLİSEMİ

PROTEİN KAYBI

KETOZİS

Cerrahi stresine ek... anestezi etkili mi??

- Etomidate: Hasta uyutulurken hipotansiyon etkisi az, uyanırken yan etki az. 11-beta hidroksilaz aktivitesini baskılayarak steroid yapımını azaltır (adrenokortikal yetersizlik!) stresin tetiklediği hiperglisemiye önler
- Benzodiazepin: ACTH sekresyonunu azaltır
- Opiat: Yüksek dozda sempatik sistem ve hipotalamik-hipofizer sistemi bloke eder, hiperglisemiye önler
- Valotil anestezikler ve halotan doza bağımlı insülin yapımını inhibe eder. Dikkat!!
- Epidural anestezi: katekolamin sekresyonunu bloke eder; Otonom nöropatisi olan diyabetlide hipotansiyon!!

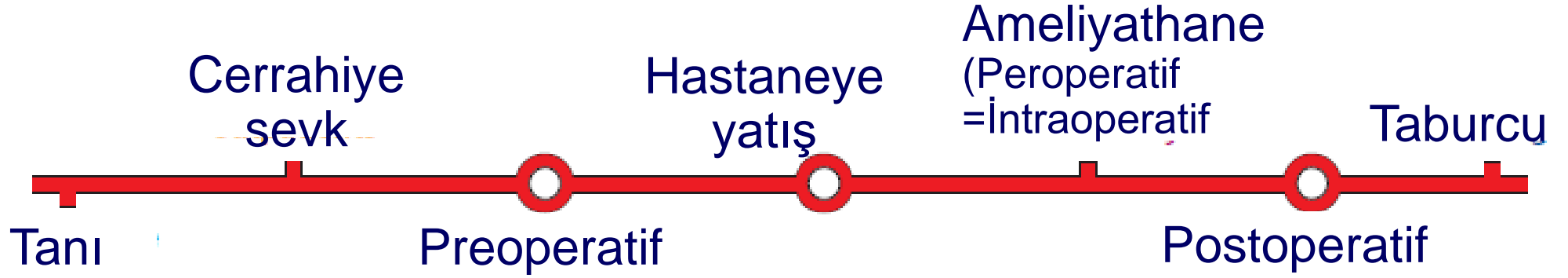
Anestezi en güvenilir ve basit methodla yapılmalı;

İlaç seçimi için anestezist hastanın diyabetli olduğunu bilmelidir

'Diyabet ve Cerrahi' neden önemli?

- Hiperglisemi, postoperatif sepsis, endotel disfonksiyonuna bağlı miyokard infarktüsü/serebral iskemi artışı, yara iyileşmesi gecikmesi demektir
- Anestezi altında ya da analjezik/sedatif almış bir kişide 'Hipoglisemi' varlığı, değişen derecelerde nörolojik komplikasyon demektir
- İyi glukoz kontrolü ile olası cerrahi komplikasyonlar, uzun yatış süreleri, yüksek maliyetler azaltılabilir

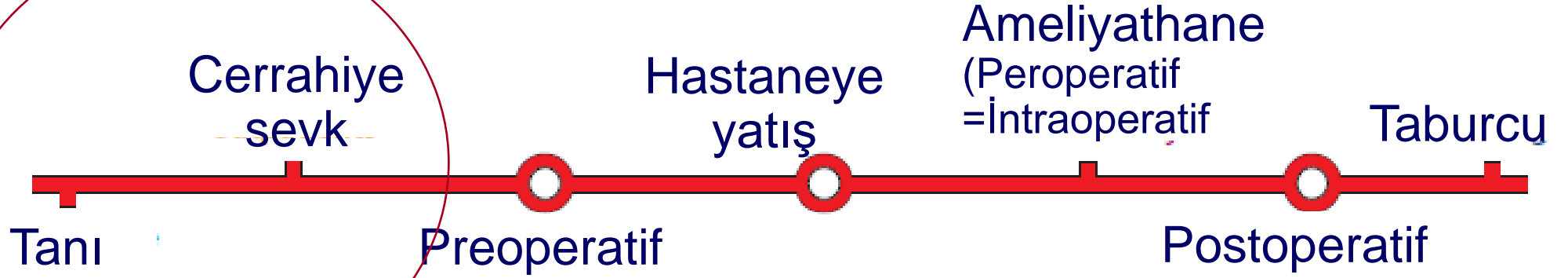
Diyabet ve Cerrahi

Hedefimiz:

- Mortalite ve morbiditeyi azaltmak
- Ciddi hipo ve hiperglisemilerden korumak
- Fizyolojik elektrolit-sıvı dengesini sağlamak
- Ketoasidozisi önlemek
- Hedef glukoz düzeylerini sağlamak ve devam ettirmek

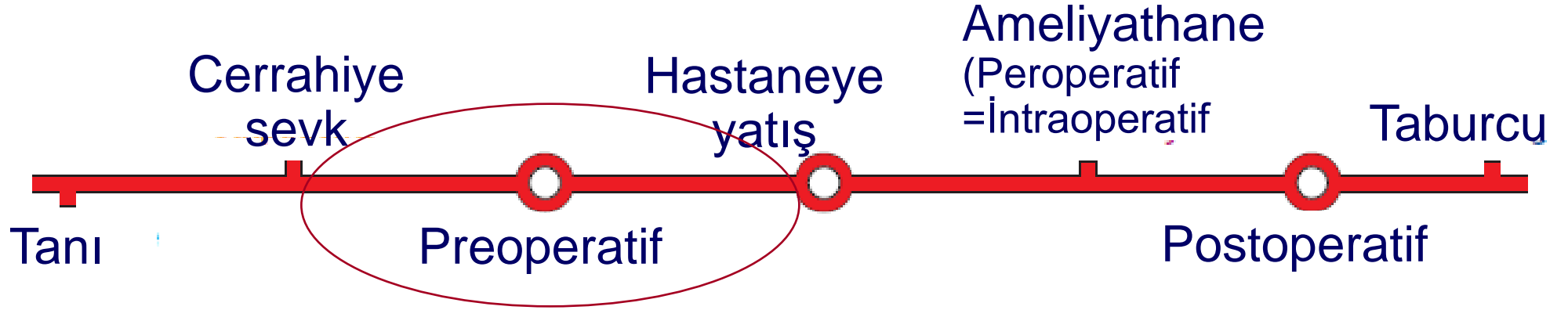
Diyabet ve Cerrahi

Cevaplanması gerekenler:

- Diyabetin tipi ?
- Mevcut metabolik regülasyon?
- Cerrahi girişimin büyüklüğü: majör ya da minör ?
- Cerrahi girişim: acil ya da elektif ?

Diyabet ve Cerrahi

- Anesteziist, cerrah, iç hastalıkları uzmanı/endokrinolog işbirliği gerekli
- **Operatif Risk Değerlendirmesi** : Kardiyak, pulmoner, renal, hematolojik
- **Diyabetle ilişkili makrovasküler, mikrovasküler, nöropatik komplikasyonları; hipoglisemi sıklığı, farkındalığı ve ciddiyetini araştır**
- Diyabet tedavisi ve diğer tedavi rejimlerini sorgula
- EKG, Akc. grafisi, biyokimya tetkikleri, idrar analizi yapılmalı
- **Glisemi kontrolü** değerlendirilmeli (A1C, SMBG*)

Preoperatif glukoz kontrolü

- Metabolik kontrolsüz (A1C>%8.5) veya glukoz >400 mg/dl ise operasyonu ertele
- Sık glukoz izlemi (4-6 saatte bir) ile mevcut regülasyonu ve hedef glukozu belirle

Yatak başı glukoz ölçüm güvenilirliği

Glucometrelerde plazmaya göre düzeltilerek ölçümlerde standardizasyon sağlanmış olmakla birlikte

Glukoz Stripleriyle etkileşimi olan durumlara dikkat!

-Kapiller, venöz, arteriyel kan örneklerinde

-Düşük/yüksek Hb konsantrasyonlarında

-Hipoperfüzyon hallerinde

-Yüksek doz askorbik asit tüketimi, Asetaminofen , dopamin

Klinik tablo ile çelişen glukoz sonuçları saptanmışsa

Standart laboratuvarında test etmeli

Preoperatif glukoz kontrolü

- Tip 2 diyabetlide major operasyonlarda MF, AGI, TZD, SU ve GLP-1 analogları **48 st öncesinde kesilmeli***
- ~~Uzun aç kalınmayacak, Kontrast madde kullanılmayacak hallerde; GFR>50 ml/dak ise MF kesilmez; yalnızca işlem günü atlanabilir**~~

*P. Aldam. British J of Anaesthesia 113(6): 906-9, 2014

** NHS quidelines , 2011 , Royal College of Radiologists

Sivakmar Sudhakaran, Surgery Research and Practice vol 2015, article ID 284063,

Metformin

- Kritik (Riskli) olan hasta grubuna verilmemelidir
- Kesilmesini gerektiren haller:
  - Kontrast madde kullanımı(prerenal yetersizlik!)
  - Major cerrahi (hipoperfüzyon, laktat birikimi!)
  - Otonom nöropatili hastalarda genel anestezi(hipotansiyon!)
  - İskemik ayak (anaerob mekanizma ve laktat yapımı !)
  - Hepatik yetersizlik (laktat metabolizması bozuk!)
  - Kardiyorespiratuvar yetersizlik(hipoksi!)

Preoperatif glukoz kontrolü

- Glisemik hedefler sağlamak için fizyolojik ajan: İnsülin
- Uygulanacak şema belirlenir
  - Sliding scale (Kaydırma ölçekli)

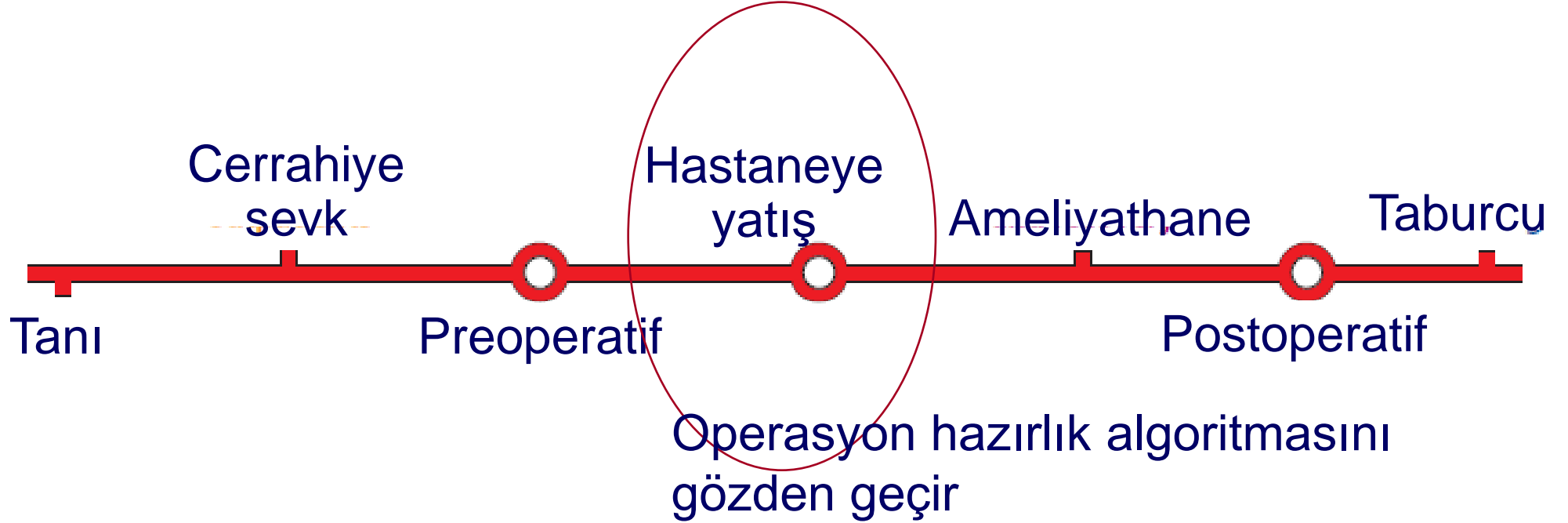
Glukoz(mg/dl)	İnsülin (SC)
< 180	0
181-200	2
201-250	4
> 250	6 (İns infüzyonu önerilir)

Bazal-bolüs seçeneği,
glukoz kontrolü sağlamada
ve hastane
komplikasyonlarını
azaltmada daha üstün

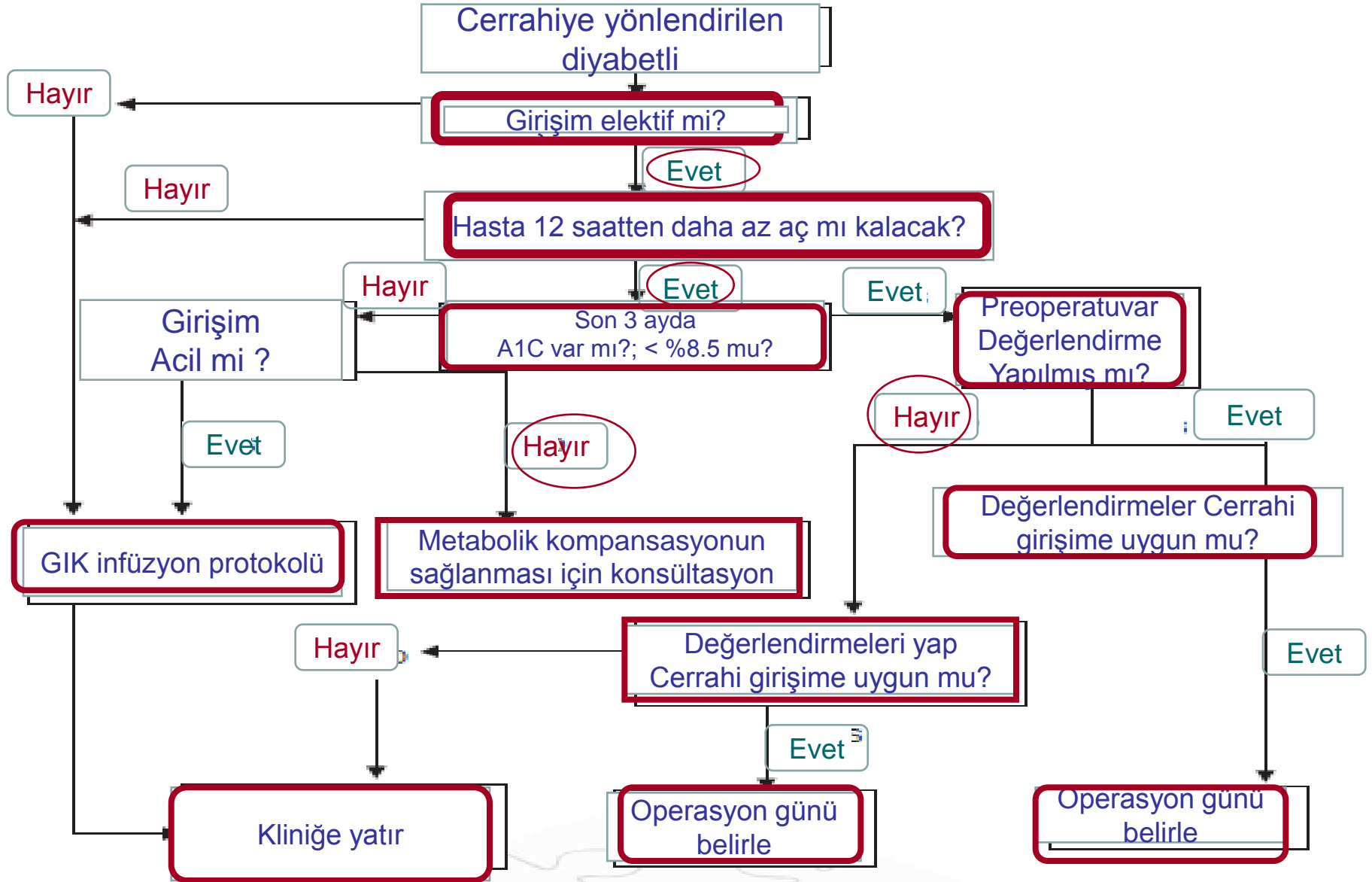
RABBIT 2 surgery
Diabetes Care 2011, 34: 256

- Bazal (+bolüs)

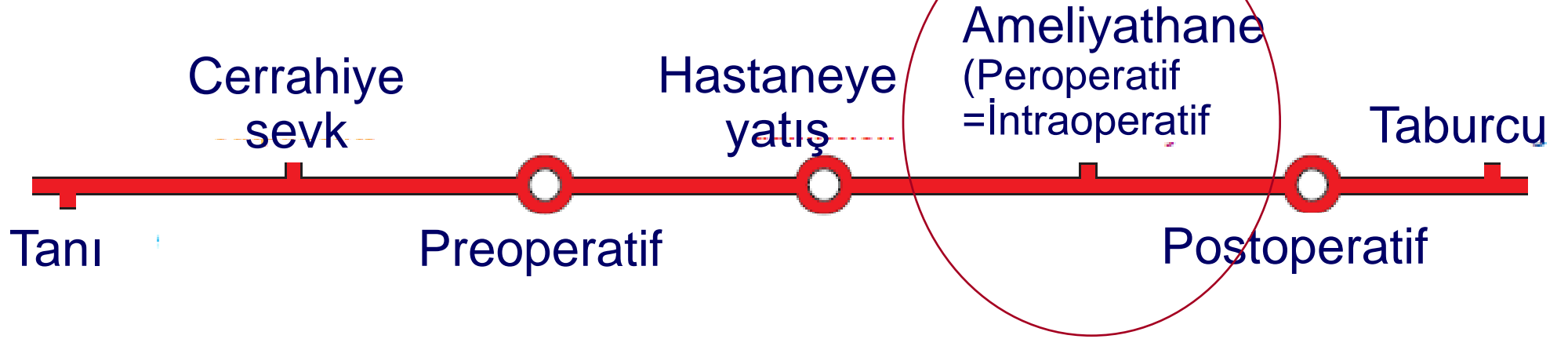
Diyabet ve Cerrahi

Operasyona hazırlık algoritması

Diyabet ve Cerrahi

- Mümkünse sabah ilk vaka
- Hedef glukoz aralığı ne olmalı?

ADA: American Ass. Diabetes

*AACE: American As. Clinical Endocrinologist

Glisemik hedefler

80-110 mg/dl hedefi Son 14 yıldır değişti. Çünkü

- **NICE –SUGAR çalışması** : YBÜ de n: 6.022 intensif kontrol tedavisi 90 günlük mortalite %10.4 ve hipoglisemi riski 16 kat artmış.

Finfer, 2009, N Eng J Med 360: 1283

- Pediatrik YBÜ sıkı glisemik kontrol major sonlanım noktalarında olumlu bir gelişme sağlamamış. Mortalite: En az 1 kez hipoglisemisi olanlarda %11.1; hipoglisemisi olmayanlarda %4.4 (p< 0.001)

Macrae, 2014, N Eng J Med 370: 107

- 26 ÇALIŞMANIN META-ANALİZİ (13.567 hasta) hipoglisemi RR: 6.0

Grisdale, 2009, CMAJ 180: 821

Diyabet ve Cerrahi

- **ADA*** önerisi: 80- 180 mg/dl

Ancak:

Sıkı glukoz kontrolü sonuçları olumlu değiştirmiyor, aksine hipo riskini arttırıyor
Bazal bolüs insülin şeması, sliding scale(kaydırma ölçekli) şemasına oranla daha iyi kontrol sağlıyor

Diabetes Care 2016;39(suppl1)S99

- **AACE**/ADA konsensüs önerisi**
- Kritik olmayan hastada :
Açlık glukoz < 140mg/dl; random glukoz < 180mg/dl
- Kritik hastada: 140-180 mg/dl

End Prac vol 15, 4 2009

Diyabet ve Cerrahi

- Hedef glukoz aralığı :
80- 180 mg/dl ADA* –Diabetes Care 2016;39(suppl1)S99
Kritik olmayan hastada : AG<140mg/dl; } AACE**/ADA konsensüs
random G<180mg/dl } End Prac vol 15, 4 2009
Kritik hastada: 140-180 mg/dl
- Hedef glukoz yönetimi, Operasyon süresine göre belirlenir; ciddi hipo ve hiperglisemiden sakınılır; elektrolit-su dengesi korunur
- Minör cerrahide preoperatif protokol devam
- Major ya da uzun süren operasyonlarda IV insülin

ADA: American Ass. Diabetes

**AACE: American As. Clinical Endocrinologist

İnsülin infüzyonu: NİÇİN?

Avantajları

- Absorbsiyon faktörü ortadan kalkar
- Fizyolojik insülinemiye benzediğinden iyi kontrol

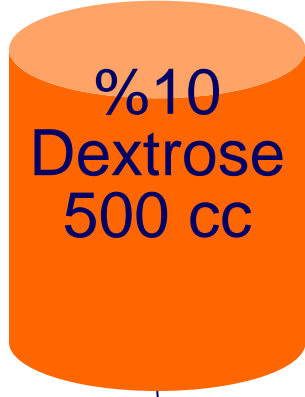
Dezavantajları

- Damar yolu kullanımı
- Doktor ve medikal personelin yakın takibi
- Sık glisemi ölçümü gerekliliği
- Hipoglisemi riski

İnsülin infüzyonu

- Ayrı yol yöntemi
- GIK yöntemi

Ayrı yol yöntemi

100 ml/saat(10 g)

1 gram glukoz için
0.2-0.4 Ü insülin
verilmektedir

DEZAVANTAJ:

- ELEKTRONİK CİHAZLAR GEREKTİRİR
- YOLLARIN BİRİNİN İŞLEMESİ HALİNDE CİDDİ HİPO-HİPERGLİSEMİ GELİŞEBİLİR

50 ml izotonik+
50 U regüler insulin

2-4 U/saat

Ayrı Yol İnsülin ve Glukoz İnfuzyon Protokolü

Saat başı takibedilen kan şekeri

140 -180 mg/dl aralığında olacak şekilde ayarlanır.

Kan Glukoz	İnsülin İnfuzyonu		Dekstroz
(mg/dl)	(ml/st)	(u/st)	(ml/st)
≤70	1.0	0.5	150
71-100	2.0	1.0	125
101-150	3.0	1.5	100
151-200	4.0	2.0	75
201-250	6.0	3.0	50
251-300	8.0	4.0	0
>300	12.0	6.0	0

Glukoz-Potasyum-İnsülin(GIK)İnfüzyonu

%10
Dextrose 500cc
+
15 u regüler insülin
+
10 mmol K
(%7.5'luk 1 ampul KCl)

100 ml/saat(10 gram glukoz,3 Ü insülin)

1 gram glukoz için
0.3 Ü insülin
verilmektedir

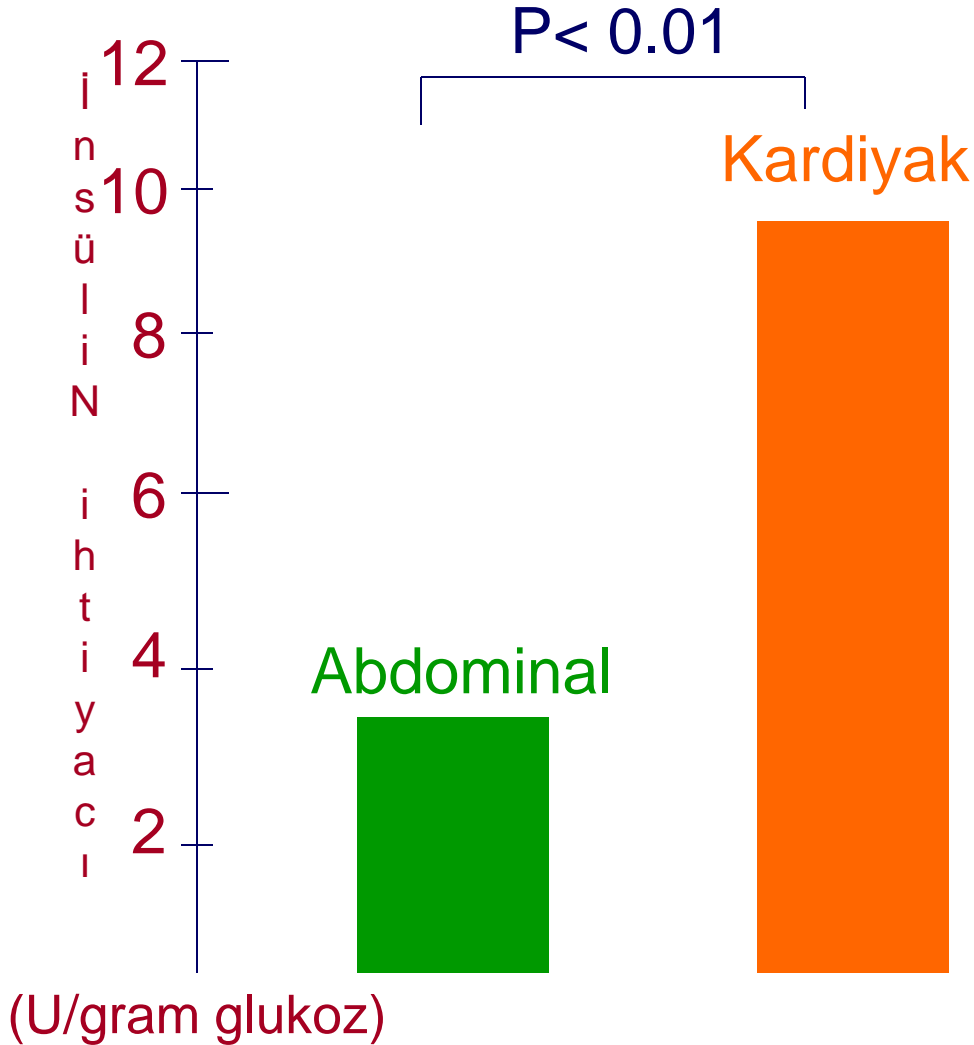
* “Guidelines for Diabetes Care. European Policy Group 1998-1999” önerisi:
GIK “% 10 dextroz 500cc+ 16 U kısa etkili insülin + 10 mmol potasyum”
Obez ve başlangıç glisemi değeri yüksek ise 20 U; zayıf olanlarda 12 U dir.

GIK solusyonundaki insülin:glukoz oranı hastanın özelliklerine uygun hazırlanmalı

<u>Durum</u>	<u>İnsulin (IU) / 1g glukoz</u>
• Normal kilolu	0.30 (15 U)
• Obez	0.4-0.6 (20- 30 U)
• Karaciğer hst.	0.5-0.6 (20- 30 U)
• Major infeksiyon/Sepsis	0.6-0.8 (30- 40 U)
• Steroid tedavi	0.5- 0.8 (20- 40 U)
• Kardiyopulmoner sorunlar	0.8-1.2 (40 - 60U)

( ) içindekiler % 10 Dextrose 500'ye cc ilave edilecek insülin miktarı

İnsülin ihtiyacı cerrahi girişimin tipine göre değişir

Çünkü: İnsülin direnci ön plandadır.

- Hipotermi
- inotrop kardiyak ilaç
- başlangıç sıvı kullanımı
- İnsülin ihtiyacı(U/st) yüksektir
  - Preopo: 1.6 ± 0.2
  - İnsizyon: 3.0 ± 1.0
  - Bypass : 5.0 ± 1.2
  - Postop : 12.3 ± 2.6
- Ayrı yol ile glukoz ve insülin kullanımı daha uygun

Klinikteki glukoz infüzyon oranları bazal enerji gereksinimini kapsamak ve açlık ketozunu baskılamakta yetersizdir.

70 kg.lık nondiyabetlide lipolizin baskılanması için gereken glukoz 4 mg/kg/dak dır.

Halbuki kullandığımız % 10 Dekstroz 100 cc/st verilmesiyle 2.2 mg/kg/dk glukoz verilmektedir

Glukoz-Potasyum-İnsülin(GIK)İnfüzyonu*

%5
Dextrose 500cc
+
10 u regüler insülin
+
10 mmol K
(%7.5'luk 1 ampul KCl)

100 ml/saat(5 gram glukoz, 2 Ü insülin)

1 gram glukoz için
0.4 Ü insülin
verilmektedir

- GIK İnfüzyonu **100 ml/st** hızında başlanır.
- Kan glukoz düzeyi 1-2 st'te bir ölçülür, **140-180 mg/dl civarında** olacak şekilde infüzyon hızı ayarlanır.

<u>Glisemi (mg/dl)</u>	<u>GIK Hızı(ml/saat)</u>
270'den yüksek ise	140
270-220 ise	120
220-180 ise	100
180-120 ise	80
120-80 ise	60
80 den düşük ise	infüzyona 2 saat ara

- İnfüzyon **5 saatte bir yenilenir**
- Elektrolit (sodyum, potasyum) takibi yapılmalıdır
- Oral gıdaya geçildikten 30-60 dak. sonra başlangıç tedavi şemasına dönülür

Diyabet ve Cerrahi

- Hedef glukoz: 140-180 (AACE*/ADA**; STS*)
- Oral gıdaya geçene dek : GIK infüzyonu (5-10 g/st glukoz)
- **Oral gıdaya başlandığında** intraoperatif dönemdeki insülin dozunun %50-80'i olacak şekilde **SC bazal-bolüs insülin** şemasına geçilir. İlk SC uygulama GIK'in durdurulmasından 2-3 st öncesinde yapılmalıdır.
- İzlemde değerler > 200 mg/dl ise her 50 mg lık yüksek değer için TDD**** insülin/30 hesabıyla düzeltme bolüs insülin yapılır

*AACE: American As. Clinical Endocrinologist

**ADA: American Ass. Diabetes

***STS: Society Thoracic Surgeon

**** Total Daily Dose

Postoperatif bakımda olası riskler

- Miyokard infarktüsü
- Kardiyak arrest (otonom nöropati!)
- Nefropatide kötüleşme
- İnme
- PAH ve nöropatisi olanda ayak topuk ülserleri
- Postop yara iyileşmesi gecikmesi
- İnfeksiyonlar
- Uzun hospitalizasyon

Erken postop glukoz düzeyi infeksiyona yatkınlığın işaretidir

- 4 ay süresince, ardışık, elektif operasyon yapılan 100 diyabetli
- Prospektif , glisemi takibi

Postop. 1. gün : >220 mg/dl v.s <220 mg/dl

İnfeksiyon riski : 2.7 kez fazla

Nozokomiyal

infeksiyon riski : 5.8 kez fazla

Postoperatif bakımda

- Anesteziadaki yenilikler, perioperatif bakımın iyileştirilmesi, diyabetliye bakışı değiştirmiştir.
- Sıkı glisemik kontrolün hastanede yatış süresi ya da yaranın iyileşmesi üzerine etkisini gösteren randomize, kontrollü çalışmalar yok
- Ancak; kanıtlar **hipergliseminin prognozda önemli bir belirleyici** olduğu yönündedir

Postoperatif bakımda

- Tedavi planı ve hedefleri bireyselleştirilerek uygulanmalı;
yeterli beslenme (5-10 g glukoz/st ve 20 mEq KCL),
iyi glisemik kontrol sağlanmalıdır (ins infüz 2-10 U/st)
- Takipte ilk gün saat başı; sonrasında 2 saatte bir glukoz
ve 24 saatte bir kan pH'sı, keton cisimleri bakılmalıdır

Beslenme problemleri vakaları

- Oral beslenmeye geçişte gecikme
- Hiperkatabolik durumlar
(yanık, travma, mekanik ventilasyon)
- Disfaji
- Malabsorbsiyon
- Kısa barsak sendromu
- Enterokütan fistül
- İleus

Beslenme

Enteral

- Nasogastrik/
nasoduodenal
beslenme tüpleri
- Tüp enterostomi

Parenteral

- Periferik / santral
venalara konan
kateter

Pahalı, sıkıntılı

Diyabet ve Cerrahi

- Bireysellik gözetilerek planlanır
- Tedavi yanlılığı ve yan etkiler iletişimsizlikten kaynaklanır
- Hasta eğitimi tamamlanır (tanı, izlem, beslenme, tedavi şeması)
- 1 ay içinde metabolik kontrol yapılmalı

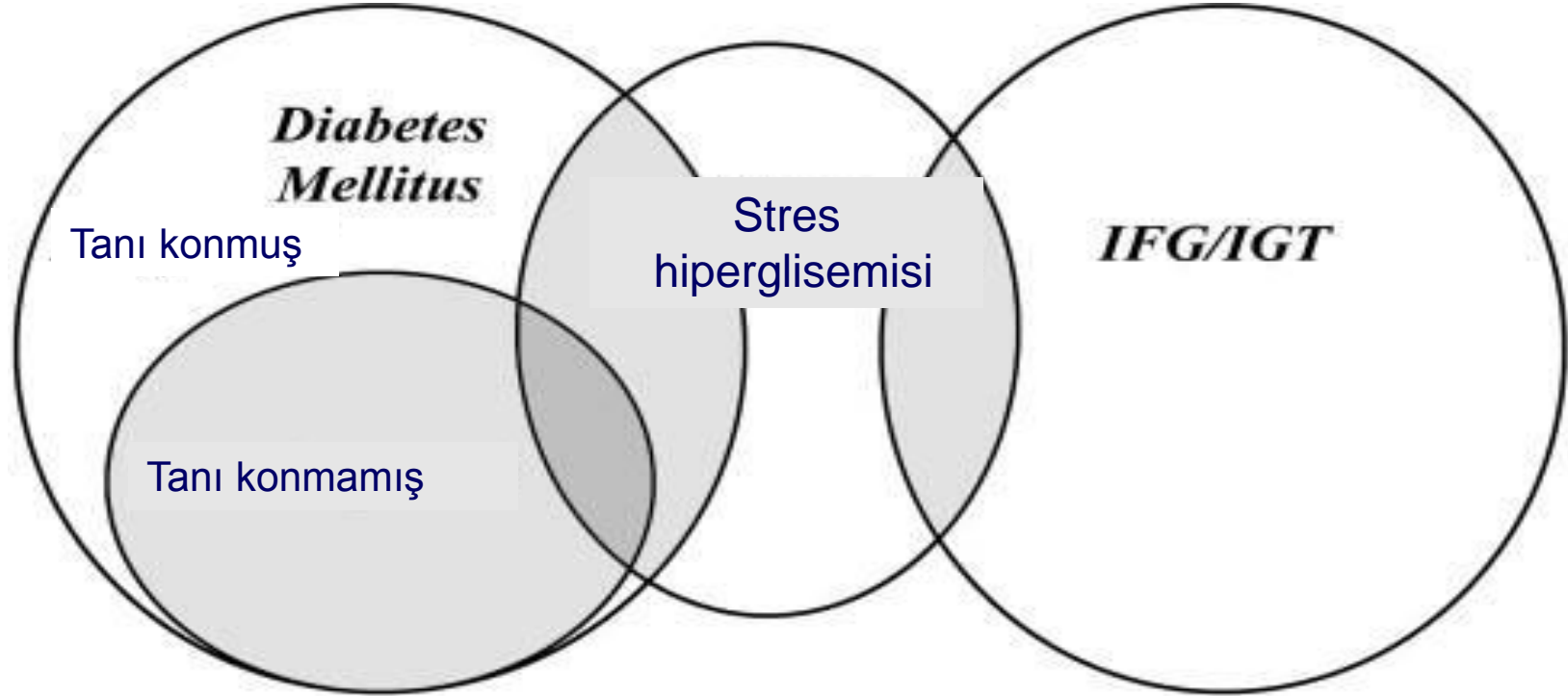
*AACE: American As. Clinical Endocrinologist

**ADA: American Ass. Diabetes

***STS: Society Thoracic Surgeon

**** Total Daily Dose

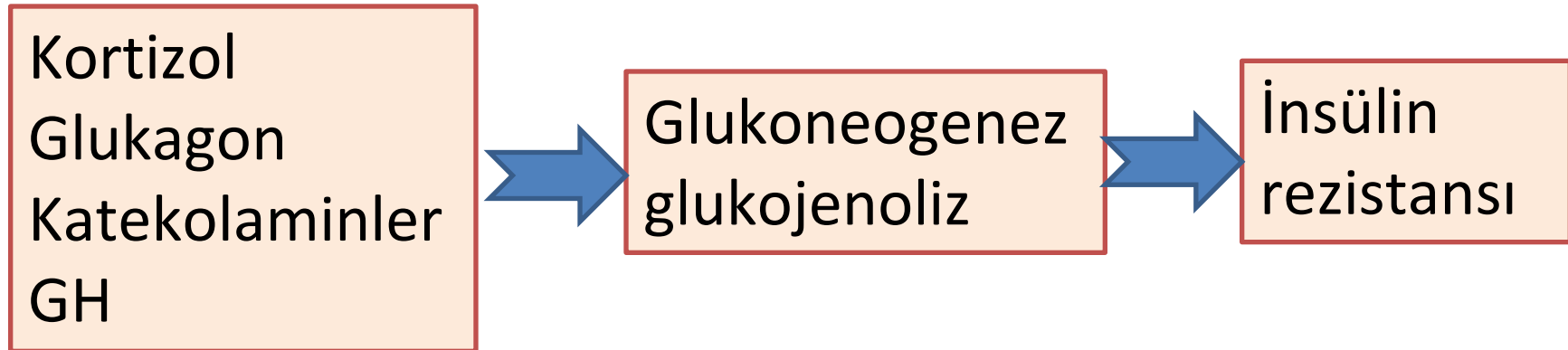
Hastaneye yatan hastada hiperglisemi yönetimi

Stres hiperglisemisinin mortalitesi (%10) > Bilinen diyabet (%6)

Stres hiperglisemisi

- Derhal A1C kontrolü
- Günlük Şeker profili takibi
- Değerler > 180 mg/dl ise insülin başla
- Hedef glukoz 140- 180 mg/dl olacak şekilde bazal-bolüs insülin şemasında devam et

Acil cerrahi sırasında saptanan hiperglisemi ya da Bilinen diyabetlide acil cerrahi?

- Derhal A1C kontrolü, acil metabolik dekompanseasyon varlığı, yakın glukoz takibi ?
- Kanama dışında diğer aciller, metabolik kompanseasyon sağlanıncaya dek bekleyebilir
- Glukoz takipleri > 180 mg/dl ise IV insülin (ayrı yol ya da GIK) başla
- Oral gıdaya geçtikten sonra SC bazal-bolüs insülin
- Taburculukta yeniden değerlendir

Kılavuzlar ne diyor?

Preoperatif Dönem

TÜM HASTALAR

- Optimal Glisemik kontrol sağlanmış olmalı

Tip 2 diyabetli hastalar

- Minör cerrahi
- İyi kontrollü

- Uzun etkili sulfonilüre kullanıyorsa kesilir, gerekirse kısa etkili ajanlara geçilir
- Op. günü veya 1 gün önce hospitalizasyon

- Major cerrahi
- Kötü kontrollü

- Operasyondan 2-3 gün önce hospitalizasyon
- Metformin kesilir
- 0.3-0.5 U/kg/gün dozunda bazal-bolüs insüline geçilir

Tip 1 diyabetli hastalar

- Operasyondan 2-3 gün önce hospitalizasyon
- Glisemik kontrol sağlanmalı

Operasyon Günü Hedef: 120-180 mg/dl

Tip 2 diyabetli hasta

- Minör cerrahi
- İyi kontrollü

- Mümkünse sabah ilk operasyon olarak alınmalı
- Aç olmalı ve OAD almamalı
- Verilecek sıvılar glukoz, laktat ihtiva etmemeli
- 2 st'te bir glukoz takip edilmeli
- KŞ <200 mg/dl ise girişime devam
- KŞ >200 mg/dl ise GIK infüzyonu

Tip 1 diyabetli hasta

- Major cerrahi
- Kötü kontrollü

- Mümkünse sabah ilk operasyon olarak alınmalı
- Aç olmalı ve sabah insülin yapılmamalı
- i.v. insülin ve glukoz başlanmalı (GIK veya ayrı yol yöntemi)
- Her saat glukoz takibi yapılmalı

Postoperatif Dönem

Tip 2 diyabetli hasta

- Minör cerrahi
- İyi kontrollü

- Glisemi kontrolü
- İlk öğünle OAD'ye geçilmeli

- Major cerrahi
- Kötü kontrollü

- Glisemi takibi
- Glisemi :
- Stabil değilse oral beslenmeye geçene dek GIK, oral beslenmeyle birlikte SC insüline devam
  - Stabil ise OAD'ye geçilebilir

Tip 1 diyabetli hasta

- Glisemi profili
- İlk postop. öğün ile SC. başlangıç insülin tedavisi şemasına dönülebilir

Vaka -1 : 27 yaşında, 8 yıllık Tip 1 diyabetli, erkek

- Bazal-bolüs insülin tedavi rejimi uyguluyor.
- A1C düzeyi %8.2
- Bir süre önce abseleşen 20 yaş dişi lokal anestezi altında çekilecek.

Ne önerirsiniz??

- T1DM, metabolik kontrolü kötü, minör cerrahi, elektif
  - **Preop**: İnsülin tedavisi dozlarını artırarak optimal glisemi sağlanır
  - **Perop**: Standart GIK infuzyonu uygulanır
  - **Postop**: Oral gıdaya geçene dek GIK devam, Oral beslenmeyle birlikte rutin insülin rejimine geri dönülür.

Vaka-2: 22 yaşında, 8 yıllık Tip 1 diyabetli, 38 haftalık gebe

- CSII (pompa tedavisi) uyguluyor. Doğum sezeryen ile gerçekleştirilecek

- A1C düzeyi % 6.9

Ne önerirsiniz??

- PGDM, metabolik kontrolü iyi, major cerrahi, elektif

- Preop:

- Perop: CSII(pompa) çıkarılır, Standart GIK infuzyonu uygulanır

- Postop: Oral gıdaya geçene dek GIK devam, Oral beslenmeyle birlikte rutin insülin rejimine geri dönülür.

Vaka-3 : 42 yaşında, 10 yıllık Tip 2 diyabetli, kadın

- Komplikasyon yok
- Gliclazid ve metformin kullanıyor.
- A1C %7.2
- Diş çekimi yapılacak

Ne önerirsiniz??

- T2DM, metabolik kontrolü iyi, minör cerrahi, elektif

- Preop
- Perop: OAD ilaçlarını verme, sabah ilk vaka girişim.

Diş çekiminden önce KŞ ölçümü

- KŞ < 180mg/dl ise işleme devam;

çekim sonrası oral gıdaya başladığında rutin OAD tedavisini ver;

- KŞ > 180 mg/dl ise 2 Ü kısa etkili analog insülin; çekimden sonra KŞ takibi oral beslenmeyle birlikte rutin OAD tedavisi ver

Vaka-4: 65 yaşında, 11 yıllık Tip 2 diyabetli, erkek

- Repaglinid ve metformin kullanıyor.
- A1C %9.5
- Elektif şartlarda kolesistektomi yapılacak.

Ne önerirsiniz??

- T2DM, metabolik kontrolü iyi değil, majör cerrahi, elektif
Preop: OAD kesilip = 0.4-0.6U/kg/gün dozunda bazal-bolüs insülin tedavisiyle optimal normoglisemi sağlanır
Perop: Sabah rutin insülin yapılmaz; GIK infüzyonu başlanır
Postop: Oral gıdaya geçene dek GIK devam, Oral beslenme başladığında SC bazal-bolüs insülin tedavisine geçilir. Taburculukta yeniden değerlendirilir. A1C düzelene dek insüline devam; sonrasında yeniden OAD ye dönülebilir.

Vaka-5: 75 yaşında, 21 yıllık tip 2 diyabetli kadın

- Günde 2 doz hazır karışım (70/30) insülin uyguluyor.
- A1C : %7.5
- 5 gün önce mide Ca nedeniyle gastrektomi ve anastomoz yapılmış.
- Postop. 2. gün total parenteral nutrisyona (TPN) geçilmiş.

Glukoz kontrolünü sürdürmek için ne yapalım?

- Bu hastanın kan glukoz kontrolünü nasıl sağlarsınız?

İlk 24 saat ayrı torbadan insülin infuzyonu uygulanır.

Daha sonraki günlerde insülin gereksinimini TPN torbasına eklenir.

Sonuç olarak

- Cerrahi girişime aday diyabetlide optimal glukozun sağlanması **cerrahi stres ve anestezi etkisi** gözönünde bulundurulmalıdır
- Girişimin **her aşamasında** gerçekçi, ulaşılabilir, güvenli **glukoz hedefleri** sağlanmalıdır
- Bu konuda önerilen çok **özel protokoller** vardır; ancak **görüş birliği sağlanmamıştır**
- **Dikkatli ve özenli yaklaşım** mortalite, morbidite ve cerrahi sonuçları iyileştirecektir.
- Sağlık kurumları, glukoz ve elektrolit-sıvı dengesinin kolaylıkla bozulacağını unutmadan; **bilgi-beceri ve alt yapı olanaklarına uygun protokol** uygulamalıdır

“23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı”mız
kutlu olsun.

“ Bir millet, varlığı ve hakları için bütün kuvvetiyle, bütün maddi ve fikri kuvvetleriyle ilgili olmazsa, bir millet kendi varlığını ve bağımsızlığını sağlamazsa, şunun bunun oyuncağı olmaktan kurtulamaz”

M. Kemal Atatürk